

Innhold

Forord til 1. utgave	11
Forfatternes takk til 1. utgave	13
Forord til 2. utgave	14
Innledning	15
Målsetting	15
Kapittel 1	
Læreplanen og de grunnleggende ferdighetene i matematikkfaget ..	17
Et kort historisk tilbakeblikk på læreplaner	17
LK06	19
Utviklingen av matematikkfaget i læreplanene	20
R94	21
L97	21
LK06	21
LK06, revidert utgave	22
Matematikkkompetanse	22
Kompetansemål	23
De grunnleggende ferdighetene	25
Den grunnleggende ferdigheten å kunne lese	25
Muntlige ferdigheter	31
Den grunnleggende ferdigheten å kunne skrive	37
Den grunnleggende ferdigheten å kunne regne	40
Digitale ferdigheter	41
Kapittel 2	
Problemløsning	47
Problemløsning i læreplanene	47
Teoretisk bakgrunn	48
Problemløsning til daglig i klasserommet	53

Problemløsning som innledende arbeidsmåte ved introduksjon til nye temaer	53
Eksempel fra betinget sannsynlighet	54
Eksempel med areal og andregradslikning	55
Betydningen av problemløsning som arbeidsmetode	58

Kapittel 3

Problembasert læring: PBL	60
Hva er PBL?	61
Arbeid med problemløsning	61
Utvikling av selvstyrt læring	61
Gruppearbeid	61
PBLs sju faser	62
Lærerrollen i PBL	63
Vurdering av PBL-arbeidet	63
Arbeidsprosessen	63
Muntlig framføring	64
Skriftlig framstilling	64
Hva kjennetegner PBL-oppgaver?	64
Hvordan har elevene løst denne oppgaven?	65
Betraktninger rundt bruk av PBL i opplæringen	72

Kapittel 4

Lek, spill og bruk av konkrete i undervisningen	73
Hvordan bruke konkretene i undervisningen?	74
Oppsummering av bruk av lek og konkrete i undervisningen	81

Kapittel 5

Tren Tanken (TT)	82
Hva er Tren Tanken?	82
Eksempler på Tren Tanken i matematikk	83
Arbeid med begreper	83
Å knytte begreper til grafer	84
Hvilken figur skal ut?	85
Å finne riktig rekkefølge	88
Oppsummering av Tren Tanken-metodikken	89
Forslag til løsning i eksempel 2	89
Flere oppgaver	89

Kapittel 6

Undring	92
Hvor finner vi undring i matematikken?	92
Hva er undring?	93
Undringsoppgave: Hvor mange klosser?	94
Benevning i addisjon og multiplikasjon	96
Blandet tall	97
Måleenhet	99
Å regne om mellom enheter	101
Tabell	102
Måleenheter i areal	103
Algebra	105
Areal og omkrets	107
Parallelogram	107
Oppsummering	109

Kapittel 7

Muntlig kommunikasjon i matematikkundervisningen	110
Eksempler på hvordan vi kan bruke samtale og diskusjon i matematikkundervisningen	111
Eksempler på problemstillinger som klassen kan drøfte i etterkant	113
Hvilken betydning har den muntlige drøftingen i gruppene? . .	115
Matematiske samtaler	117
Oppsummering	118

Kapittel 8

Tavleundervisning	120
Hva er tavleundervisning?	120
Utvikling av tavler	121
Presentasjon av ulike måter å bruke tavle på	121
Eksempel 1) Induktiv metode	121
Eksempel 2) Elevene settes gradvis inn i problemstillingen og diskuterer parvis framgangsmåten	124
Eksempel 3) Lærer gjennomfører et resonnement på tavla. Elevene skal gjenskape det og drøfte resonnementet	128
Eksempel 4) Tavla som hjelpemiddel under konkurranse og lek .	129
Eksempel 5) Geometrisk konstruksjon	130
Tavleundervisning – oppsummering	132

Kapittel 9

Ferdighetstrening	133
På hvilke måter kan og bør vi trene ferdigheter i grunnskolen og videregående skole?	134
Tester og oppgaver på nett	135
Oppsummering	136

Kapittel 10

Hoderegning	137
Hva er hoderegning?	138
Hvorfor hoderegning?	138
Et eksempel som viser hoderegningens betydning gjennom det 13-årige skoleløpet	141
2. trinn	141
4. trinn	143
7. trinn	144
10. trinn og vg1	144
Oversikt over noen hoderegningsteknikker	146
Hoderegning i forbindelse med prosentregning	148
Mer avanserte teknikker for multiplikasjon	149

Kapittel 11

IKT i matematikk	150
IKT i pedagogiske spill	150
Hva er det som gjør dataspill så spennende?	151
Hvordan kan erfaringer fra dataspill og barns lek være med på å forbedre undervisningen?	153
Hvorfor brukes ikke utforskende metoder og problemløsningsmetoder hyppigere i undervisningen?	154
Vår erfaring med IKT og bruk av utforskende metoder	155
Innføring av nye regler og formler	155
Problemløsning underveis i arbeidet med begrepsinnlæringen	156
Et nytt eksempel	158
Eksempler på utforskende metoder ved bruk av ulike programmer på datamaskin	160
Oppsummering	167

Kapittel 12

Tilpasset opplæring	168
Innledning og historisk overblikk	168
Historikk	168
Tilpasset opplæring i opplæringsloven og dagens læreplan	169
Differensieringsprinsipp 1 – Elevens evner og læreforutsetninger.	170
Tiltak 1) Diagnostisk undervisning.	170
Differensieringsprinsipp 2 – Læreplanmål og arbeidsplan	171
Tiltak 2) Gi elevene mulighet for ulik grad av måloppnåelse.	171
Arbeidsplaner	174
Differensieringsprinsipp 3 – Nivå og tempo	174
Tiltak 3) Gi elevene differensiering på ulikt nivå.	174
Tiltak 4) Gi elevene differensiering med tanke på tempo	176
Differensieringsprinsipp 4 – Organiseringen av skoledagen	177
Tiltak 5) Legge opp en timeplan med tanke på mulighet for organisatorisk differensiering.	177
Tiltak 6) Dobbel- eller trippeltimer vil lettere kunne gi variert undervisning enn enkelttimer	177
Differensieringsprinsipp 5 – Læringsarena og læremidler	186
Tiltak 7) Varier mellom ulike læremidler og læringsstiler	186
Tiltak 8) Variasjon mellom ulike læringsarenaer	188
Differensieringsprinsipp 6 – Arbeidsmåter og metoder	191
Tiltak 9) Tilpasning av undervisningen til holistiske og analytiske elever	191
Tiltak 10) Bruk av åpne og rike oppgaver for å fremme tilpasset opplæring i sammenholdte klasser.	192
Tiltak 11) Tilpasning av undervisning og oppgaver til elevenes interesser.	196
Tiltak 12) Ta utgangspunkt i elevenes språk	197
Differensieringsprinsipp 7 – Vurdering	199
Tiltak 13) Vurderingen skal gi læringsmotivasjon	199
Tiltak 14) Vurderingen skal bidra til at eleven skal lære seg hva som skal læres.	200
Tiltak 15) Vurderingen skal bidra til at eleven lærer seg selv å kjenne med hensyn til strategier for læring og effektivitet i læringen	200
Oppsummering av kapitlet om tilpasset opplæring	201

Kapittel 13

Vurdering	203
Innledning	203
Hva er hensikten med vurdering?	204
Begreper og opplæringsloven	204
Begreper	204
Opplæringsloven med forskrift	205
Sluttvurdering	205
Grunnskolen	205
Videregående skole	207
Undervisvurdering	208

Kapittel 14

Ideer til hvordan man kan lage oppgaver i matematikk	215
Forslag til ulike måter å lage oppgaver på	217
Oppbygging av oppgaver med utgangspunkt i ønsket svar	217
Oppgaver hentet fra dagliglivet	220
Refleksjon	226

Kapittel 15

Ressurser for matematikklærere	227
Sentrale instanser	227
Organisasjoner	227
Nettsider	228
Næringsliv	228
Foreldre og foresatte	229
Oversikt over tester og prøver på nasjonalt nivå	229
Nasjonale prøver i regning	229
Kartleggingsprøver for 1.–3. trinn	229
Kartlegging av taloppfatning 1.–10. trinn	229
M-prøvene	230

Litteratur	231
-----------------------------	-----

Nettsteder	236
-----------------------------	-----